

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ที่คณะรัฐบาลใหม่เข้าบริหารประเทศ ซึ่งมีภาระหลายด้านที่ จำเป็น และต้องเร่งแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งกลยุทธ์ที่รัฐบาลได้นำมาใช้ในการ แก้ไขปัญหา โดยการกระตุ้นการลงทุนผ่านหน่วยงานของรัฐคือโครงการ“หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” (One Tambon One Product : OTOP) จากผลการดำเนินการของโครงการดังกล่าว จนถึงปัจจุบันการ กระตุ้นการลงทุนดังกล่าวมิได้มีการกำหนดทิศทางและดูแลกำกับให้การลงทุนเป็นไปในเชิงธุรกิจแต่ เป็นการกระตุ้นการลงทุนในลักษณะชุมชนจึงส่งผลให้ผู้ประกอบการแต่ละรายต่างก็มุ่งหวังที่จะผลิต สินค้าเพื่อให้ได้จำหน่ายโดยมิได้คำนึงว่าสินค้าที่ตนผลิตนั้นจะตรงกับความต้องการของผู้บริโภคอย่าง แท้จริงหรือไม่ ซึ่งแต่ละตำบลจะผลิตสินค้าที่ซ้ำกันถึง 90% (ชูศักดิ์ เดชเกรียงไกรกุล และนิทัศน์ คณะวรรณ, 2545: 97)

กรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ที่มีผู้บริโภคหลากหลายอาชีพ และมีผู้ที่พำนักอาศัยซึ่งมาจาก หลายท้องถิ่นและมีขนาดประชากรเป็นจำนวน 5,634,132 คนซึ่งแบ่งเป็น 50 เขต (สำนักบริหารการ ทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2547) การบริโภคสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ของประชากรในกรุงเทพมหานครจึงมีปริมาณมากตามไปด้วยซึ่งวัดได้จากยอดการจำหน่ายสินค้า หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในงานเมืองแห่งภูมิปัญญา (OTOP City) ที่จัดขึ้นที่อิมแพคเมืองทองธานี ในปี 2547 มียอดการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์โดยรวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 833 ล้านบาท และมี ยอดสั่งซื้อจำนวนทั้งสิ้น 165 ล้านบาท (สำนักวิจัยชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2548) ยอดจำหน่ายสินค้านี้เป็นส่วนหนึ่งของยอดจำหน่ายสินค้าโดยรวม จากการจำหน่ายสินค้าทั่วประเทศ ซึ่งคาดว่าจะมียอดจำหน่ายเฉลี่ยทั่วประเทศในปี 2547 เป็นจำนวน 43,200 ล้านบาท คิดเป็น 2 เท่าของปีงบประมาณปี 2546 (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2547)

นโยบายที่สนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นครัวของโลกเป็นอีกหนทางหนึ่งที่ทำให้เกิดการ ตื่นตัวในการผลิตสินค้าประเภทอาหารออกมาสู่ตลาดมากมายจนสินค้าที่มีอยู่ในตลาดขณะนี้อาจไม่ ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ตรงความต้องการของผู้บริโภค

สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารที่มีคุณภาพต้องได้รับการรับรองมาตรฐาน อย.จากกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งถูกบังคับโดยพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522 (กระทรวง สาธารณสุข, 2548) และควรได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ชุมชนหรือ มผช.จากกระทรวงอุตสาหกรรม (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2548) ที่ได้จัดทำโครงการมาตรฐานเพื่อรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนและสอดคล้อง

รับกับนโยบายรัฐบาลที่ได้จัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ซึ่งผู้ผลิตสินค้า หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารต้องได้รับการรับรองมาตรฐานทั้ง 2 นี้เป็นอย่างน้อยเพราะมาตรฐานเหล่านี้แสดงถึงคุณภาพสินค้าที่ได้รับการรับรองโดยการอนุญาตให้แสดงเครื่องหมายบนฉลากสินค้าได้เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้า

สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารมีขอบข่ายของผลิตภัณฑ์แบ่งออกเป็น อาหารทั่วไปและอาหารแปรรูป เช่น แป้งจากกล้วย กะปิ ปลาไร่ดิบ น้ำบูดู ปลาแห้ง ปลาเค็ม ปลาต้ม กุ้งแห้ง ปลาทูนึ่ง พริกป่น พืชผักสดผลไม้สด ฯลฯ กล้วยกวน กล้วยม้วน ทูเรียนกวน เมี่ยงคำ ทองม้วน กระจยา สารท มะยมหยี กล้วยตาก ผักผลไม้ดอง ผลไม้แช่อิ่ม ผลไม้หยี ผลไม้อบแห้ง ขนมหวานไทย ๆ ข้าวต้มมัด ข้าวแต่น้ ขนมนางเล็ด ข้าวเกรียบ ลูกอม ทอฟฟี่ น้ำพริกแกง น้ำพริกสำเร็จรูปที่รับประทานได้ทันที ซอสพริก ซอสมะเขือเทศ น้ำมันและ ไขมันสำหรับปรุงอาหาร เนื้อสวรรค์ หมูแผ่น ไก่ขย ข้าวเกรียบทอดแล้ว กุนเชียง ลูกชิ้นไข่เค็มไข่เยี่ยวม้า น้ำปลา ซีอิ้ว เต้าเจี้ยว น้ำจิ้ม น้ำสลัด ชา(ทำจากใบชาจีน) กาแฟ แยม ฯลฯ (อุสนา ประจง, 2547 : 7)

ในการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี 2547 ได้กำหนดสินค้าประเภทหมวดอาหารประกอบด้วย อาหารทั่วไปและอาหารแปรรูป (Food) ของขบเคี้ยว (Snack) ผลิตภัณฑ์จากสัตว์แปรรูป (Dried Meat) และ ผลิตภัณฑ์จากข้าว (Rice Products) รวมทั้งสิ้น 3,277 รายการ (ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน เขต 7, 2548) สินค้าประเภทอาหารที่ผู้ประกอบการนิยมผลิตมากที่สุดได้แก่อาหารแปรรูป ซึ่งคิดเป็นสัดส่วน 45 % ของสินค้าประเภทอาหารทั้งหมด และผู้ประกอบการต้องการยกระดับสินค้าให้ได้รับการคัดเลือกเป็นสินค้าระดับ 5 ดาวโดยการพัฒนา คุณภาพสินค้า ความแปลกใหม่ของสินค้า และบรรจุภัณฑ์ให้มีความโดดเด่นสะดุดตา ทำให้ปี 2547 มีสินค้าระดับ 5 ดาวเพิ่มขึ้นจากปี 2546 จำนวนทั้งสิ้น 7 ราย (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2548) ในด้านการแข่งขันของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในท้องตลาดและงานแสดงสินค้ามีผู้ประกอบการพยายามพัฒนา ด้านรูปแบบสินค้าและมีการพัฒนาสินค้าใหม่ ๆ เพื่อให้สามารถนำไปสู่การส่งออกซึ่งวัดได้จากยอดขายสินค้าในงาน OTOP Mega Sale ในช่วง 5 วัน สามารถทำยอดขายได้มากกว่า 500 ล้านบาทและมียอดสั่งซื้อสินค้าไปขายต่างประเทศจากกลุ่มเทรดเดอร์จากหลายประเทศเกือบ 200 ราย เช่น ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่นหรือแม้แต่ตะวันออกกลางมีความสนใจสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของไทยไม่ว่าจะเป็นสินค้าประเภทอาหาร เครื่องดื่ม ของตกแต่งบ้าน และอีกหลายรายการ สินค้าประเภทอาหารที่ได้รับความนิยมสูงสุดในงานเป็นสินค้าประเภทอาหารแปรรูป และผลไม้ซึ่งมียอดจำหน่ายและยอดสั่งซื้อถึง 25 % ของสินค้าทั้งหมด (สำนักข่าวไทย, 2548)

สินค้าแต่ละประเภทมีการแข่งขันกันมากขึ้นจากการปรับปรุงสินค้าให้เข้ากับกระแสความนิยม โดยเฉพาะสินค้าประเภทอาหารแปรรูปมีการพัฒนารสชาติให้เหมาะสมกับกระแสสุขภาพ และกระแสดชาเขียว โดยมีการเพิ่มรสชาติที่มีส่วนผสมของสารสกัดจากธรรมชาติ และ ชาเขียว เช่น

ทองม้วน ขนมอบีเยาะ คุกกี้ เต้าหู้นมสด วุ้นน้ำมะพร้าว กล้วยอบ เป็นต้น เพื่อให้สินค้าของคุณมีความโดดเด่นเหนือคู่แข่งชั้นที่ผลิตสินค้าซ้ำ ๆ กัน

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาว่าผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครนั้น ส่วนใหญ่มีทัศนคติในเชิงบวกหรือเชิงลบอย่างไรกับสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาค้างนี้มาใช้ประโยชน์ในการผลิตสินค้าหรือปรับปรุงสินค้าเพื่อให้ได้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคและเพื่อให้ได้กลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่ตรงกับความต้องการของผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารที่ได้ผลิตสินค้าอยู่แล้วให้ผู้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลเหล่านี้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทอาหารในกรุงเทพมหานคร

2. ทำให้ทราบแนวโน้มและความต้องการสินค้าของผู้บริโภคในการซื้อสินค้า หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในอนาคต เพื่อให้ผู้ผลิตสามารถผลิตสินค้าใหม่ หรือปรับปรุงสินค้าเดิมให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

1.4 นิยามศัพท์

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อ สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทอาหาร

ผู้บริโภค หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและมีความยินดีแสดงทัศนคติที่มีต่อสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทอาหาร

สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทอาหาร หมายถึง สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารทั่วไปและอาหารสำเร็จรูปที่ผลิตโดยผู้ผลิตใน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ